

Osobnost člověka v organizaci

Dagmar Svobodová

Osobnost

Souhrn duševních a tělesných vlastností člověka jako celku. Osobnost je tím, čím člověk ve skutečnosti je.

Každý člověk má něco společného s ostatními lidmi, něco pouze s některými lidmi a v něčem je jedinečný.

Typologie osobnosti umožňují rychlejší orientaci v chování a prožívání druhých

Sebekoncepce osobnosti

Formování sebekoncepce osobnosti probíhá v cyklu sociální interakce, který je tvořen čtyřmi fázemi:

- vnímání
- sebekoncepce
- chování
- aktuální reakce

Osobnost je souhrnem fyzických, psychických a sociálních vlastností, které jsou u každého člověka jiné

Rozvoj osobnosti nemá stálý charakter, jedná se o formativní proces, který přináší změny a u každého jedince je originální. Mezi složky osobnosti patří:

- schopnosti
- dovednosti
- motivace
- vůle
- charakter
- temperament

Schopnosti

- Vlohy jsou rozvinuté výcvikem, vzděláním, zkušeností.
- Vlastnosti osobnosti jsou důležité pro využití v určité činnosti. Člověk se s nimi nerodí.
- Jádrem schopností jsou vlohy – dispozice.
- Není-li vloha rozvíjena, možnost přetvářet se ve schopnost ztrácí.

Motivy a postoje

- Motivy jsou pohnutky udávající chování směr a energii (hladový – potrava, žíznivý – pití, oba jsou energičtější než nemotivovaný).
- Postoje jsou názory nebo připravenost k činu ve vztahu s určitým problémem nebo volbou. Postoje jsou důležitou složkou komunikace a jsou ovlivňovány potřebami a zájmy osobností.

Přehled složek osobnosti

- **Tělesné vlastnosti** - fyzické složky osobnosti
- **Psychické procesy** - spojené a působí společně /celek osobnosti/
- **Psychické stavy** - odlišují jedince od ostatních /individuální a typologické rozdíly/.
- **Integrace do společnosti** - vývojový pohled na osobnost

Vybrané teorie osobnosti

- Introgenní teorie osobnosti
- Exogenní teorie osobnosti (behaviorální teorie osobnosti)
- Humanistické teorie osobnosti

Introgenní teorie osobnosti: osobnost vysvětluje jako navrstvení různých vlastností.

Freudova psychoanalýza rozlišuje tři vrstvy osobnosti:

Ono /Id/ - nejhlubší vrstva, kde je uložené všechno vrozené, je středem nevědomí (instinktů, pudů a sexuality).

Já /Ego/ - střed vědomí, harmonizuje konflikty mezi pudy, morálkou /mezi Ono a Nadjá/ a vnějším světem, potlačuje pudy, pomáhá jejich uplatnění.

Nadjá /Superego/ - svědomí jako výsledek výchovy a morálního nátlaku, ideální Já je souhrnem osobních i společenských norem a pravidel platných v prostředí, ve kterém se daná osoba pohybuje.

Exogenní teorie (behaviorální teorie osobnosti)

Osobnost představuje jednání. V protikladu k introgenním teoriím je typické, že popírají možnost prvotních sil, které formují osobnost. Behavioristické teorie osobnosti zdůrazňují vnější jednání jako rozhodující pro vývoj osobnosti.

Humanistické teorie osobnosti

Osobnost je výsledkem působení společenských situací, v kterých se vyvíjí a žije. Hlavní úlohu při formování osobnosti se připisuje sociálnímu prostředí a učení. Osobnost je složená ze dvou vrstev:

- **individualizované Já** - prezentuje, co je v člověku vrozené a původní
- **socializované Já** – představuje, co člověk získá výchovou a sebevýchovou

Základní styly chování - analytický

Hodně myslí, pomalu jedná, kontroluje se, pasivní a tichý, racionální, logicky skládá fakta, cíl, věc, úkol.

Vyžaduje připravenost, držení se věci, praktické důkazy, nespěchat na rozhodnutí, nemanipulovat, nevyhrožovat, neponechat náhodě – plánovat, shrnovat pro a proti.

Základní styly chování - řídící

Aktivní, nezávislý, vytrvalý a ambiciózní, neukazuje emoce, racionální, vytváří postupy.

Vyžaduje připravenost, mluvit krátce a k věci, argumenty, návrhy alternativních řešení, držet se problému, nenabízet pochybné záruky, nemařit čas.

Základní styly chování - přátelský

Citlivý, rád potěší, má pochopení, má radost z úspěchu druhých, je emotivní, prioritou jsou vztahy, vnímá emoce.

Vyžaduje navázání kontaktu, lidskost, přívětivost, neformálnost, poskytnutí záruk, nenutit k rychlým odpovědím, nemluvit jen ve faktech a číslech.

Základní styly chování - expresivní

Má rád vzrušení, projevuje sklony k unáhlenému zobecňování, egocentrický, emotivní.

Vyžaduje podporu snů, nadějí a záměrů, neřešit detaily, prosadit své názory, neopírat se o legislativu, reagovat pružně, zvláštní výhody.

Styl manažerské práce podle pravomocí

- Autokratický vedoucí
- Konzultativní vedoucí
- Demokratický vedoucí
- Participativní vedoucí